

KRÚDYVAL AUSZTRIÁBAN

Ha Krúdy Gyula élne, semmi esetre sem utasítana vissza egy olyan meghívást, amelyet nemrégiben e cikk szerzője kapott a szomszédos Ausztria fogadóinak, éttermeinek, penzióinak és látványosságainak a megtekintésére. Ez igencsak neki való utazás lett volna. Krúdy, aki az ecetes formával és fiatal hágy-mával feltöltött bécsi tányérhúsról az akadémiai székhelyek mélységeiben és a szürrealista költészet magasságaiban érkezett — igen, csak ő lett volna képes visszaadni a tiroli vagy a stájer konyha ízeit, az utazás színeit és hangulatait. Legfeljebb az ellen berzenkedett volna nevezetes elődünk (hiszen végül is hírlapíróként sem volt akárki), hogy tíz nap alatt száguldjon keresztül erdőkön, hegyeken, múzeumokon és gasztronómiai élvezeteken. Gyula úr ugyanis, mint ez az irodalomtörténetből köztudomású, szívesen elüldögélt a fogadónéknak szoknyája mellett, hosszasan izlelgetve főztjüket és szerelmüket. Aprópó, fogadóné!

A szomszédban nemcsak kívül-belül igen kellemes fogadók csalógtatják az utazót vagy a pihenésre vágyót, de léteznek fogadóné is. A családi hotellek, penziók egy része büszkén hirdeti: a tulajdonos(nő) maga főz. Krúdy úrnak ez bizonyára tetszene, hiszen ő talán el sem tudott volna képzelni olyan fogadónét, aki másra bízva a parancsnokságot a lábasok, fedők, üstök és mozsarak felett. A kis, 20–30 szobás szálláshelyek Ausztriában nemcsak hogy családi tulajdonban vannak, de családiak is. Míndegyik igyekszik egy kicsit különbözni a másiktól. Az egyikben disznótort rendeznek a vendégeknek, a másikban a ház körüli pisztrángosból fogják ki a halat a vacsorához, a harmadikban a gyerekekre „utaznak”, nekik és szüleiknek kínálnak speciális szolgáltatásokat. Az uniformizáltságnak még a nyomát sem érzékelni. E sajátosságok, no és a közvetlenség, a hangulatosság teszik otthonná a szállást egy hétre, két napra vagy akár egyetlen éjszakára is.

Hiszen az utazó is otthon után vágyik, mint azt Krúdy úrtól tudjuk. Idegenben is csak akkor érezzük jól magunkat, ha otthon érezzük magunkat. Az ember már csak ilyen furcsa, menni is akar, meg otthon is lenni egyszerre.

Es pontosan ezt érzik meg családhatatlan üzleti ösztönrel Ausztria szállodásai és vendéglojei.

Ami a legérdekesebb: ezekből a családi hangulatú penziókból mégis hiányzik minden „amatőrizmus”. A munka szervezett, az idegenforgalomból élő üzlet modern. Az egészen kis szállókhoz is szinte már hozzátartozik az uszoda, a szauna és több más, nálunk csak a legnagyobbak által kínált szolgáltatás. E kicsiny szállodák „nagy” kisüzemek vagy kis „nagyüzemek”. A család rendszerint nemzedékeken keresztül viszi a fogadót vagy penziót, és minden generáció újít, javít, épít valamit. A fel- és kiszolgálás, mint egy igazi nagyüzemben, olajozott. Az alkalmazottak — ugyanúgy, mint a családtagok — a szemvillanások távirányítása alatt lankadatlanul végzik munkájukat. Mindenki a helyén és mindig ott, ahol kell. A recepció felszolgálja is, a könyvelő telefonon kezel, a tulaj-

donos főz. Megy a „verki”, magánbecslésem szerint harmad-negyedannyi személyzettel, mint a hasonló nagyságú hazai vendéglátó helyeken. Az unoka is vendéglátónak tanul, de nemcsak otthon, a mama irányításával; tanulóéveit végigvalcolja, olykor még külföldi szállodákban, penziókban is tapasztalatot szerez. Aprópó, szállodástanulók.

*

A Semmeringen, a patinás régi szálloda mellé (nyolc hónap alatt) új tanszállodát építettek. Itt képezik ki a hotelszakmára a jövődi pincérek, szakácsok, portásokat. Ami a legjobban megragad, az nem is a gépek vagy a nyelvi laboratórium, amelyet sok hazai egyetemünk is megirigyelhetne. Nem is a franciául (is) szépen társalgó jövődi hotelesek. Hát akkor mi? Az új tanszállodában négycsillagos körülmények között maguk a nebulók laknak. Hogy vendégként, az igénybe vevő oldaláról is érezzék a szakmát. Oktatóik irányításával egymást szolgálják ki naphosszat, hogy aztán később a szomszédos igazi hotelben és szerte Ausztriában már csak azt kamatoztassák, amit egymáson kipróbáltak. Azt eszik meg, amit főznek, úgy alusznak, ahogy az ágyukat megvetik. Így, hogy a pultr mindkét oldalán állnak, nyilván jobban megértik majd azokat, akiket munkájuk során szolgálniuk kell. Eljátszom egy pillanatra a gondolat: mi lenne, ha nálunk is így szereznének gyakorlatot a jövő szakmunkásai (és nemcsak a szakmunkások). Ha a kőművestanulóknak a saját maguk által vakolt falak vagy az önközleg összeillesztett panelek között kellene élniük néhány évig. Ha a jövődi tanácsi tisztviselőket ügyfélként is kipróbálnák önmagukat pecsétükért szaladgálva hivatalról hivatalra. Ha az ápolónők még tanulókorukban megtapasztalnék, milyen érzés tehetetlenül, kiszolgáltatva feküdni az ágyon egy másik ember gondjaira bízva. Ha az ifjú újságírók az informálódásban csupán egymás cikkeire lennének utalva... Egy kicsit elszárgult velem képzeletem vonata. Aprópó, vonat.

*

Semmihez sem hasonlító élvezettel írt Krúdy Gyula a vonatokról, amelyeknek pályáját kellemes vasúti éttermek szegélyezték. Az utas téli időben halinacsizmában, utazópokróccal felszerelve, nem félt akármilyen messzi útnak a megtételétől sem, hiszen a menetrendből teljes biztonsággal meg lehetett állapítani, hogy hol fog ebédelni vagy vacsorázni. Az örökké úton lévő Szinbádnak minden bizonynyal megnyerné tetszését a „Zugbegleiter” (vagyis vonatkísérő) — e három lapra hajtott kis füzetecske —, amelyet az Osztrák Államvasutak figyelmességéből vehetünk a kezünkbe, míhelt a szomszédos országban bárhol felszállunk egy vonatra. Valóságos kincs ez a morórus utas számára, aki nem akar minduntalan beszédebe elegyedni utazótársaival, megtudakozdván, hogy hol van, és mikor hova érkezik a vonat. De a kikapós asszonyka sem nélkülözheti, aki férjének azt mondta, hogy a beteg tantit kell meglátogatnia Attnang-Puchheimben, holott ott egyáltalán nem ápolási feladatok várnak rá. Neki

sem kell a konduktort zaklatnia kérdéseivel, hiszen a füzetből kiderül, hány kilométerre van szívszerelmétől, mikor ér oda a vonat, mennyit áll az állomáson, és egyáltalán mindaz, amire csak az utas kíváncsi lehet. A kis jeltáblázat segítségével mindent megtudhatunk magáról a vonatról is. Van-e buszcsatlakozás, hálókocsi, büfészolgáltat, kell-e előre helyet foglalni és így tovább. Ez a figyelmesség közgazdasági szempontból legkellemesebb válfaja: jólesik, de nem kerül pénzbe. Legalábbis a vasutaknak nem.

A füzetecske ugyanis tele van hirdetésekkel. Nyilván a hirdető állítja a költségeket. Az utasnak a hirdetések pótlólagos információt adnak szálláshelyekről, taxiról, túrákról, a hirdetőknél pedig feltétlenül nagyon hatékony hírverést csapnak. Ő, de szép is lenne, ha egyszer egy ilyen füzetecske a Magyar Államvasutak nyomná a kezembe a miskolci gyorson!

De hagyjuk az álmodozást! Úgysem kelhetünk versenyre ebben az Álmoskönyv szerzőjével. Krúdyval, aki a Színházi Élet hasábjain küldözgette álomfejtéseit ábrándos lelkű vidéki úriasszonyoknak és maturok előtt álló szerelmes kisasszonyoknak. Maradjunk csak meg eredeti szakmánknál, a közgazdaságtannál. Vagy talán éppen az ilyen füzetecskek mondanak a legtöbbet egy ország gazdasági viszonyairól? Aprópó, gazdasági viszonyok!

*

Az archeológus a köveket és a csontokat faggatja, ha meg akar tudni valamit a múltból; a biológus a növényeket és állatokat figyeli, vagy a sejteket vizsgálja, ha választott tárgyában előre akar haladni, a közgazdász-újságíró az üzleti erkölcsöket. Grazban az egyik kolléga számítógépet kívánt beszerezni. Ki is nézett egyet a kirakatban, az ára is éppen megfelelő volt. Az üzletben annak rendjelmódja szerint alaposan megszemlélte, és már blokkoltatta is. A számlát azonban az eladó ezer schillinggel nagyobb összegről kívánta kiállítani, mint amennyire kollégám számított. Kénytelen volt bevállalni, hogy ennyi pénz nincs is nála, sűrűn kérte a bocsánatot, hivatkozva a kirakatra, és már éppen távozni készült. kimentekülvén a pénztelen vevő csöppet sem kellemes helyzetéből, amikor az eladó megállította. Egy pillanat, uram! — így az eladó. Kiszietett az üzletről, és ellenőrizte az árédulát. — Két héttel ezelőtt alkalmi árleszállítás volt nálunk, és elfelejtettem bevenni az árédulát. A tévedés, sajnós, az én zsebemre megy — világosította fel elképedt kollégám. És kiállította a számlát a kirakatban szereplő összegről. Kollégám nehezen tért napirendre a történetek felett. Kísérőink elmondták, hogy a fenti kis jelenet bárhol másutt az országban pontosan ugyanúgy zajlott volna le. A vevőt még akaratlanul sem lehet megtevesztetni (erre állítólag szigorú rendelkezések is vannak Ausztriában). Nem ellenőriztem, hogy így van-e. A grazi eladó minden esetre olyasmit adott a számítógép mellé, amire sokkal nagyobb szükségünk van, mint a mégoly okos kis masinákra: az üzleti erkölcsbe vetett bizalmat.

Hámori Balázs